

Publicatie van het CSLK met toestemming van de auteur

www.cslk.nl

Geestelijke hulpverlening en de Sociale leer van de kerk

Maria de Bie

“het helpen van de mens op de weg van het heil is het eerste en enige doel van de sociale leer van de kerk.”(69

Naam: Maria de Bie-Feitz
Studiejaar: Major III
Opdracht: B.IV.3. Sociale leer van de kerk
Docent: Prof. dr. G. van Wissen
Inl. datum: 02-07-2011

I. Doelstelling

“aantonen dat de principes en waarden van de sociale leer van de kerk van grote betekenis (kunnen) zijn voor het herstel van mensen met psychische en sociale problemen als gevolg van de erfzonde.”

II. Motivatie

Van oorsprong ben ik sociaal pedagogische hulpverleenster. In deze functie heb ik gewerkt in de kinderpsychiatrie, in de vrouwenhulpverlening en een aantal jaren als trainer bij de SOS telefonische hulpdienst. In deze periode heb ik veel leed voorbij zien komen en heb ik de mogelijkheden en de beperkingen van de hulpverlening ervaren. Alsook mijn eigen beperkingen als hulpverleenster.

In 1999 ben ik in contact gekomen met het charisma van mevrouw Elizabeth Duet. Hierdoor heb ik kennis mogen maken met een totaal andere werkwijze. Een werkwijze die niet verkregen is door enige vorm van studie maar welke volledig gegeven is door de heilige Geest. Het contact met haar heeft bij mij geleid tot een totale omvorming en een bekering tot het Rooms-katholieke geloof.

In de loop der jaren is haar werk uitgegroeid tot een woon- en werk gemeenschap van Rooms-katholieke gelovigen “missie Elizabeth” in centrum La Vie te Zeewolde.

Wij bieden een vorm van geestelijke hulpverlening die geheel geworteld is in het RK geloof. In centrum La Vie begeleid ik een deel van de mensen die bij ons voor hulp komen en ik geef geloofsonderricht. Elizabeth Duet heeft een bijzonder charisma, de kracht van de heilige Geest werkt o.a. door haar handen en door haar woorden. Door het samen werken met haar heb ik mogen ervaren dat er met de hulp van de Heilige Geest veel meer mogelijk is dan binnen de reguliere hulpverlening bekend is. De kracht van de heilige Geest, door de persoonlijke gesprekken en door het charisma van Elizabeth, geeft inzicht en genezing aan volwassenen en kinderen. Het gaat hier om een grote verscheidenheid aan hulpvragen, maar in de kern gaat het altijd om het verlangen om vanuit de gebrokenheid, als gevolg van de erfzonde, weer terug te keren naar ons oorspronkelijke zelf, zoals God ons heeft bedoeld.

Bij het bestuderen van het compendium van de sociale leer van de kerk is mij gebleken dat onze werkwijze voor een groot deel terug te voeren is naar de principes en waarden van de Sociale leer van de kerk. Dit was voor mij verrassend maar tegelijk ook logisch, beide werken komen voort uit dezelfde Geest.

In dit werkstuk wil ik graag proberen aan te tonen hoe belangrijk deze principes en waarden zijn voor het herstel van mensen met psychische en sociale problemen. Hierbij maak ik gebruik van een praktijkvoorbeeld. Uit onze ervaringen blijkt dat het mogelijk is dat de gevolgen van de erfzonde afgebroken kunnen worden door de kracht van de Heilige Geest en dat hierdoor in veel gevallen genezing mogelijk is.

III. Praktijk voorbeeld

Dit praktijk voorbeeld geeft een beeld van wat de ernstige gevolgen kunnen zijn van de erfzonde. De naam die ik gebruik is uiteraard fictief.

Toen Koos bij ons voor hulp kwam was hij al in behandeling bij een psychiater. Hij gebruikte medicijnen tegen psychoses en tegen depressiviteit. Ook gebruikte hij slaapmedicatie. Zijn ex-vrouw had hem naar ons verwezen omdat hij onlangs een poging had gedaan om zijn leven te beëindigen. Koos is een boerenzoon en werkte in de metaalbewerking en machinebouw. Daarna als zelfstandige maar was toen al gedeeltelijk arbeidsongeschikt vanwege psychische problemen. Toen hij bij mij kwam had hij net zijn bedrijf moeten verkopen vanwege problemen en zijn nieuwe bedrijfsruimte bleek een miskoop te zijn. Hij was erg depressief en suïcidaal.

Gaandeweg onze gesprekken deelde hij steeds meer van zijn persoonlijke geschiedenis. Zijn hele jeugd op de boerderij bestond uit een veelheid aan vernederingen, emotionele en lichamelijke verwaarlozing, onrechtvaardige behandeling, kinderarbeid, mishandeling en op school werd hij gepest en geslagen. Hoewel hij wel in God geloofde was zijn geloof door alle gebeurtenissen ernstig beschadigd.

Zijn enige houvast was dat hij hard en goed kon werken en dat zijn vader in zijn goede momenten toch wel een goed mens was. Maar dat was zelden het geval. Door deze geschiedenis en doordat zijn vader nog nooit iets positiefs over hem had gezegd liep hij ook vast in werksituaties. Zijn geschiedenis drukte zo zwaar op hem dat het leven ondraaglijk voor hem geworden was en zijn eigenwaarde volledig was ondermijnd. Hij heeft regelmatig op het punt gestaan om zijn leven te beëindigen.

Het was bijzonder pijnlijk en verdrietig om te horen wat hem allemaal was overkomen en het was opmerkelijk dat hij ondanks alle vernederingen toch zo rechtschapen van hart was gebleven. Het is werkelijk onmenselijk wat hij heeft moeten meemaken en het was een wonder dat hij nog leefde.

De gesprekken van de psychiater bestonden uit een half uur per maand. Waarbij het medicijn gebruik centraal stond. "Een prima man hoor, maar je hebt er verder niet veel aan" zei Koos.

IV. Erfzonde

Veel persoonlijke problemen komen voort uit de gevolgen van de erfzonde.

In het compendium staat in de nummers 115 t/m 117 en 119 heel helder beschreven wat de erfzonde is en wat de gevolgen ervan zijn voor de mensheid;

Aan de basis van de persoonlijke en de sociale verdeeldheden, die in verschillende mate de waarde en de waardigheid van de menselijke persoon beledigen, ligt een wonde die zich bevindt in het diepste van de mens zelf. In het licht van het geloof noemen we haar zonde: te beginnen met de *erfzonde* die ieder mens bij zijn geboorte meekrijgt als een erfenis van zijn stamouders, gaande tot de zonde die iedereen begaat bij het gebruik maken van zijn vrijheid.

Adam en Eva hebben een persoonlijke zonde begaan door te bezwijken voor de verleider, maar deze zonde heeft de menselijke natuur aangetast. De mensheid is hierdoor in een staat van verval gebracht.

Het is een zonde die door voortplanting overgedragen wordt op de hele mensheid.

De menselijke natuur is hierdoor beroofd van haar oorspronkelijke heiligheid en gerechtigheid. Het is de voedingsbodem van zondige structuren.

Deze structuren wortelen in de persoonlijke zonde in concrete daden van personen. Zij consolideren zich en zijn moeilijk te verwijderen. Zij worden steeds krachtiger en verbreiden zich. Zo worden zij bronnen van andere zonden en bepalen zij het gedrag van mensen.

Door te bezwijken onder de druk van de satan is de mens afgescheiden geraakt van God. Er is een breuk ontstaan tussen God en de mens. Over deze breuk zegt het compendium het volgende:

De scheiding van God is precies de vervreemding. De mens is niet alleen van God gescheiden maar ook van zichzelf, van de andere mensen en van de wereld rondom zich. De breuk van de mens met God mondt op een dramatische wijze uit in de verdeeldheid tussen de broeders.

In de beschrijving van de 'eerste zonde' verbreekt de breuk met Jahweh tegelijk de band der vriendschap die de mensenfamilie verenigde, zodanig zelfs dat de volgende bladzijden van het Boek *Genesis* ons de man en de vrouw tonen terwijl zij als het ware elkaar beschuldigend met de vinger aanwijzen; vervolgens de broer die vijandig tegenover zijn broer staat en hem tenslotte van het leven berooft. Volgens het verhaal van de gebeurtenissen van Babel is de versplintering van de mensenfamilie het gevolg van de zonde. Versplintering die reeds begonnen was met de eerste zonde en die nu haar hoogtepunt bereikt doordat ze een sociale dimensie aanneemt". Wanneer we nadenken over het mysterie van de zonde, dan kunnen we niet anders dan deze tragische band tussen oorzaak en gevolg in overweging nemen.

Het levensverhaal van Koos is hier een voorbeeld van in onze tijd. Zijn vader en moeder dragen al een geschiedenis met zich mee van hun voorouders en daarbij heeft vader zelf een oorlogsverleden. Zij zijn niet in staat gebleken om hun zoon de liefde en geborgenheid te geven waar een kind recht op heeft. Als ouders hun kind mishandelen en vernederen is dat niet zoals God het bedoeld heeft. Dit komt voort uit de cirkelgang van oorzaak en gevolg, de zondige structuren van vele generaties. Hierdoor zijn zij van elkaar en van zichzelf vervreemd

geraakt. Mogelijk hadden zij het wel anders willen doen maar lukte hen dit maar in zeer beperkte mate.

Niet alleen de ouders van Koos zijn hiermee behept. Koos komt buitenshuis ook in contact met een onderwijzeres die hem slaat en in de kast opsluit, leeftijdgenoten die hem pesten en in elkaar slaan, een buurman die hem ten onrechte beschuldigt van brandstichting etc., etc. Dat het goede in hem behouden is gebleven is een wonder. Dit komt voornamelijk door zijn eigenheid die God in hem heeft gelegd en door enkele positieve ervaringen op zijn pad. Zo was er bijvoorbeeld een onderwijzeres die lief voor hem was en de moeder van een vriendje die liefdevol was naar haar zoon. Koos zag dat zij hem troostte en op schoot nam en zij gaf Koos een keer wat extra's. Later was er nog een leraar op de vakschool die hem hielp omdat hij de boeken niet kon betalen. Koos herkende het goede in hen en zag hoe het eigenlijk bedoeld was. Verder waren er weinig mensen die hij kon vertrouwen.

Ongetwijfeld kennen wij allemaal vele voorbeelden van hoe het mis kan gaan tussen mensen in het klein en in het groot. Als we dit alles overwegen en weten dat ieder mens de erfzonde bij zijn geboorte meekrijgt dan komt natuurlijk onmiddellijk de vraag hoe wij bevrijdt kunnen worden uit dit drama van oorzaak en gevolg.

Het compendium nr. 123 citeert uit de brief aan de Romeinen;

Volgens het Nieuwe Testament verlangt ook de ganse schepping, samen met de gehele mensheid, naar de Verlosser: "onderworpen aan een zinloos bestaan, schrijdt de schepping, te midden van gekreun en barensweeën, vol hoop voort en zij verlangt vurig om te worden bevrijd van verval." Rom 8,18-22

Terecht wordt er in het compendium gezegd dat zondige structuren moeilijk te verwijderen zijn. Naarmate deze structuren gecompliceerder worden zie je dat steeds meer mensen het leven niet meer aan kunnen en worden de gevolgen voor de omgeving steeds groter. Bij steeds meer mensen slaat het naar binnen in de vorm van allerlei psychische problemen zoals depressies, psychoses en zelfdoding. Dit kan leiden tot opname in inrichtingen, niet meer kunnen leven zonder medicijnen of tot zelfdoding. Bij anderen ontstaan weer allerlei gedragsproblemen zoals relatieproblemen, maatschappelijke uitval, verslaving, lichamelijke problemen, etc.

V. Christus, onze verlosser

Er worden allerlei therapieën en medicijnen geboden, met meer of minder goede resultaten. In dit werkstuk bespreek ik een vorm van hulpverlening op basis van het geloof in Jezus Christus als onze verlosser. Het compendium schrijft hierover het volgende;

Zoals de verbondenheid tussen God en de mens door de mens Adam werd verbroken, zo werd ze hersteld in de Mens Christus (64). Christus is de weg de waarheid en het leven, ons geloof, onze hoop, de enige redder en de vervulling van de geschiedenis.(1) Het heil dat op initiatief van God de Vader in Jezus Christus in zijn volheid aan de mens werd geschonken en dat gerealiseerd en overgedragen werd door het werk van de heilige Geest, is heil voor alle mensen en voor de ganse persoon: het is universeel en integraal heil. Het omvat de menselijke persoon in al zijn dimensies: persoonlijk en sociaal, spiritueel en lichamelijk, historisch en transcendent.(38)

Christus heeft door voor ons te lijden niet slechts een voorbeeld gegeven hoe wij in zijn voetspoor kunnen treden, maar Hij heeft ook een weg gebaad. En als wij deze volgen, worden leven en dood geheiligd en krijgen ze een nieuwe betekenis. Christus' leerling neemt in geloof en door de sacramenten deel aan Jezus' Paasmysterie, waardoor zijn *oude zelf* met zijn kwade neigingen samen met Christus is gekruisigd. Als een nieuw schepsel wordt het hem dan mogelijk om "een nieuw leven te gaan leiden" (Rom. 6, 4). Dit geldt niet alleen voor de christengelovigen, maar ook voor alle goedwillende mensen, in wier hart de genade op een onzichtbare wijze werkt. Daar Christus immers voor allen gestorven is en daar er voor alle mensen slechts één uiteindelijke roeping is, met name een goddelijke, moeten wij eraan vasthouden, dat de heilige Geest aan allen de mogelijkheid schenkt om, wanneer zij God eenmaal kennen, aan dit Paasmysterie deel te hebben. (41)

De innerlijke transformatie van de menselijke persoon door zijn geleidelijke gelijkvormigheid met Christus, is de noodzakelijke eerste vereiste voor een echte transformatie van zijn relaties met anderen. Men moet dan een beroep doen op de geestelijke en morele vermogens van de persoon en op de voortdurende eis tot innerlijke bekering, om de sociale veranderingen te bereiken die de mens werkelijk ten dienste staan. De voorrang die toegekend wordt aan de bekering van het hart neemt niet weg, maar gebiedt juist dat men verplicht is de instellingen en levensomstandigheden, wanneer deze tot zonde leiden, zo te veranderen dat ze overeenstemmen met de eisen van de rechtvaardigheid en het goede bevorderen in plaats van het te verhinderen. (42)

Deze weg vereist genade die God geeft aan de mens om hem te helpen zijn fouten te overwinnen, om hem te bevrijden uit de spiraal van de leugen en het geweld, om hem te ondersteunen en hem aan te zetten om het netwerk van authentieke en eerlijke relaties met zijn medemens te herstellen met een steeds nieuwe en parate geest.(43)

Deelname aan Christus' leven als Zoon, dat mogelijk werd gemaakt door de incarnatie en door het paschale geschenk van de Geest, heeft, verre van een afsterven te zijn, het effect van de vrijmaking van de authentieke en onafhankelijke karaktertrekken en identiteit die de menselijke wezens in al hun verschillende uitdrukkingen kenmerken.(45)

Innerlijke wonden

Dit zijn prachtige en waarachtige woorden. Als ik dit echter zo had verteld aan Koos toen hij bij ons voor hulp kwam, dan waren dit voor hem louter woorden die ver van de pijn van zijn dagelijkse realiteit afstaan.

Het is daarom belangrijk om wanneer iemand voor hulp komt, hem te ontvangen en samen met hem te zijn met zijn innerlijke wonden. Om te proberen hem te zien zoals hij is en naar hem te luisteren zonder oordeel. Van daaruit kun je deze wonden in de wonden van Christus leggen, die ze geneest.

De kennis die je daarvoor nodig hebt, is een doorleefde kennis, dat betekent dat je eerst zelf deze weg moet zijn gegaan van gebrokenheid naar heelwording, waarin je ook je wonden aan Christus hebt opgedragen.

Zo kunnen je pijn en je wonden een vrucht worden voor jezelf en daardoor ook een vrucht voor de ander.

Jezus kwam niet om te oordelen maar om te redden

Genezing stond centraal in Jezus' verlossing. Hij kwam om heelheid van leven te brengen. Hij ging met heel zijn wezen binnen in het lijden van de mensen, en hij straalde een onvoorwaardelijke liefde uit, die voortvloeide uit de eenheid met God, zijn Vader. Hij verdreef op zeer duidelijke wijze het idee dat ziekte een straf van God was.

Vanuit een warme, liefdevolle verhouding met zijn Vader was hij er diep van overtuigd dat zijn Vader het leed, de ellende en het duister wilde verdrijven door zijn liefde.

Ook aan zijn leerlingen geeft hij de opdracht om mensen te genezen en te bevrijden. Uit de verhalen van de apostelen weten wij dat zijn eerste leerlingen vele genezingen verrichtten. God heeft ervoor gekozen zijn heil en genade door te geven in sacramenten maar Hij roept ook gewone mensen om mee te werken met de genezende kracht van de heilige Geest en een werktuig in Gods handen te zijn.

Meewerken met de genade

De Heilige Geest heeft de instemming van onze vrije wil nodig, de erkenning van onze gebrokenheid en de aanvaarding dat we Zijn hulp nodig hebben. Degene die om genezing vraagt heeft ook zelf de sleutel in handen. Het vraagt om de bereidheid om de waarheid over jezelf onder ogen te zien, het erkennen van je gevoelens, niet meer naar de ander wijzen maar verantwoordelijkheid leren dragen voor je eigen pijnen en tekorten en jezelf leren accepteren. Gaandeweg wordt zo het geweten gevormd.

Geen makkelijke weg waar grote moed voor nodig is en waar begeleiding bij nodig is van iemand die dit zelf al heeft doorgemaakt. Iemand die de tijd neemt en de bereidheid heeft om met zeer grote bescheidenheid, vertrouwen en moed zonder oordeel te luisteren en die kan ondersteunen met inzichten en kennis op de weg naar menswording

Heilige Geest

Een dergelijk gesprek is zeer heilzaam en brengt je tot een dieper inzicht, maar dan nog is de genezende en herscheppende kracht van de heilige Geest nodig om die noodzakelijke stappen daadwerkelijk zelf te kunnen zetten. Zonder Gods hulp kan niemand wezenlijk genezen. Hiertoe zijn ons de verschillende charisma's en de sacramenten gegeven.

VI. Door Maria tot Christus

De heilige Maagd Maria is hierin ook onontbeerlijk. Zij brengt ons steeds weer opnieuw naar de plek in ons hart waar de ontvankelijkheid voor Gods Liefde en Leiding is ingeschapen en zij brengt ons tot haar Zoon door de H. Geest.

Door haar heilig onbevlekt Hart, die één is met het heilig Hart van Jezus, opent de heilige Geest ook gaandeweg de liefde in het hart van de mens, daar waar deze nog gesloten is.

Zij is ons voorbeeld van ontvankelijkheid wanneer ze als ongehuwd meisje van de engel hoort dat ze een kindje zal krijgen die de naam Jezus zal dragen, en ze hiermee instemt met de woorden: "De Heer wil ik dienen laat er met mij gebeuren wat U zegt".

Het is dit "Ja, ik wil" van Maria dat ons als leidraad is gegeven in ons leven en dat noodzakelijk is voor het herstel van de mens. Bij grote en kleine momenten kijken en overwegen we of onze eigen (ingeschapen) wil overeenstemt met dat wat er van ons verlangt of gevraagd wordt, gelijk Maria die overweegt en bewaard in haar hart.

Aan de hand van Maria, gaan wij door ons leven, en zij is het die ons nader brengt tot Jezus en zijn Vader. Het is Maria aan wie wij onze dagelijkse kleine en grote zorgen toevertrouwen. Als voorspreekster pleit zij telkens voor ons, bij God de Vader, in vereniging met haar Zoon en door de Heilige Geest.

In haar is volledig aanwezig wat iemand tot christen maakt: het geloof, de hoop en de liefde. Zonder haar als Voorspreekster, als Middelaressen en Medeverlossers kunnen wij niet volledig tot Jezus Christus komen. Dit is voor ons mensen te groot. Daar waar het te groot is maakt zij het voor ieder van ons mensen mogelijk. Dan kan het.

Het compendium over Maria;

Door te kijken naar het hart van Maria en naar de diepte van haar geloof dat uitgedrukt wordt in de woorden van het Magnificat, worden de leerlingen van Christus opgeroepen om steeds beter in zichzelf het bewustzijn (te hernieuwen) dat de waarheid over God die redt, over God die de bron van iedere schenking is, niet kan worden gescheiden van het betonen van zijn voorliefde voor de armen en de geringen, die bezongen wordt in het Magnificat en vervolgens een uitdrukking heeft gevonden in de woorden en de daden van Jezus. Maria is volledig afhankelijk van God en door de vurigheid van haar geloof volledig naar Hem gericht. Ze is de meest volmaakte icoon van de vrijheid en van de bevrijding van de mensheid en van het universum. (59)

VII. Principes van de SLK

a. Menselijke waardigheid.

Elk persoon is uniek en onherhaalbaar. Als wij met iemand die bij ons voor hulp komt in gesprek gaan dan proberen wij zijn naaste te zijn in nabijheid. Wij proberen te luisteren zonder oordeel. Het belangrijkste is dat de eigenheid, het unieke onherhaalbare van deze persoon, de ruimte krijgt die het op dat moment nodig heeft om zich uit te spreken over wat in de afgescheidenheid verborgen ligt. De waarheid over deze persoon ligt in de persoon zelf besloten. Alleen door zo te luisteren kan zijn/haar godgeschapenheid ten volle ontvouwen. Wij zijn op dat moment geen therapeut maar de naaste. Uit elk gesprek komen wezenlijke dingen naar voren die van grote betekenis zijn voor deze persoon.

Door naar Koos te luisteren was hij in staat om datgene onder woorden te brengen wat nooit gezegd kon of mocht worden. Zo hebben wij hem ook kunnen bevestigen in de rechtvaardige mens die hij ten diepste is en mee kunnen leven met alles wat moeilijk en pijnlijk voor hem was en is.

Het compendium;

De menselijke persoon moet altijd worden begrepen in zijn onherhaalbare en onschendbare uniciteit. Dit vereist dat de eerste zorg van iedereen tegenover de ander de bevordering en de integrale ontwikkeling van de persoon moet zijn. (131)

Het respect voor de menselijke waardigheid mag op geen enkele manier dit principe verwaarlozen: het is noodzakelijk om "zijn naaste, zonder iemand uit te zonderen, als een 'ander ik' (...) (te) beschouwen, vooral zorg dragend voor zijn leven en voor de noodzakelijke middelen om dit menswaardig te kunnen leven". Elk politiek, economisch, sociaal, wetenschappelijk en cultureel programma moet geïnspireerd zijn door het besef van het primaatschap van elk menselijk wezen. (132)

b. Subsidiariteit

Elke persoon die bij ons komt heeft een levenskracht in zich die iemand in staat stelt om op te kunnen staan tot een waardig en uniek mens. Toen Koos bij ons kwam was hij ten onder gegaan aan zijn geschiedenis. Zijn zelfbeeld was gekleineerd en zijn levenskracht was niet meer beschikbaar. Hij was niet in staat meer om zelf overeind te komen.

De psychiater heeft hem gediagnosticeerd als depressief en psychotisch. Het woord depressie geeft een indicatie van de druk waaronder Koos bezweken is en waar hij niet meer op eigen kracht onder vandaan kon komen. De psychosen kunnen het gevolg zijn van onuitgesproken angsten en ervaringen die hij als kind niet heeft aangekund. De psychiater heeft geen kennis van de erfzonde en geen kennis van de door God geschapen eigenheid die daaronder geheel in tact is gebleven. Hij geeft hem medicatie. Daarmee is Koos gereduceerd tot levenslange afhankelijkheid van medicatie (met alle bijwerkingen) en genoodzaakt tot de aanvaarding van deze depressies en psychoses. Zonder een perspectief om ooit nog tot leven te komen.

Door de gesprekken bij ons en door de werking van de heilige Geest door het charisma van Elizabeth heeft Koos weer op kunnen staan, zijn levenskracht is weer hersteld en hij begint zijn leven op eigen wijze weer vorm te geven. Hierdoor heeft hij in overleg met de psychiater alle medicatie af kunnen bouwen.

reductionistische opvattingen

In het verleden was er geen gebrek aan tal van reductionistische opvattingen over de menselijke persoon en verschillende ervan zijn nog steeds dramatisch aanwezig op de scène van de huidige geschiedenis. Deze zijn ideologisch van aard of zijn gewoonweg het resultaat van diffuse uitingen van gewoonten en gedachten omtrent de mens, zijn leven en zijn bestemming. Zij hebben als gemeenschappelijk kenmerk dat zij pogen het beeld van de mens te verduisteren door slechts één van zijn karakteristieken te benadrukken ten nadele van alle andere. (124)

Datgene, wat de individuen op eigen initiatief en door eigen kracht kunnen presteren mag hun niet ontnomen worden, zo is het ook een onrecht en tegelijk een ernstig nadeel, ja een verstoring van de goede orde, om datgene wat door een kleinere en ondergeschikte gemeenschap gedaan en tot stand gebracht kan worden, naar een grotere en hoger in rangorde staande gemeenschap te verwijzen. Iedere sociale bemoeiing immers moet, krachtens haar natuur, hulp brengen aan de leden van het sociale lichaam, maar ze nooit vernietigen of opslorpen” Hun initiatief, vrijheid en verantwoordelijkheid mogen niet worden verdrongen. (186)

Het subsidiariteitsbeginsel beschermt de mensen tegen misbruiken van sociale instanties van hogere rangorde en spoort de laatstgenoemde aan om de individuen en de intermediaire lichamen te helpen om hun functies te vervullen. Dit principe is dwingend omdat elke persoon, elk gezin en elke intermediaire groep iets oorspronkelijks heeft aan te bieden aan de maatschappij. (187)

In geen geval mag daarom de menselijke persoon worden gemanipuleerd voor doeleinden die vreemd zijn aan zijn eigen ontwikkeling, die slechts volledige vervulling kan vinden in God en Zijn heilsplan(133)

c. Solidariteit

Bij christelijke hulp gaat het altijd om de totale mens. Dit vraagt dan ook een totale inzet van alle betrokkenen. In het begin kwam Koos 1 keer per week 2 uur bij ons. Een uur met mij en een uur samen met Elizabeth. Na ruim een jaar is dat teruggebracht naar 1 keer per maand en binnenkort gaan we naar een afronding. Voor de meeste mensen is 1 of 2 keer per maand voldoende maar we kijken altijd naar wat ‘het’ nodig heeft.

Voor Koos (en voor de meeste mensen) was het zeer belangrijk dat ik elke afspraak nakwam of dat ik altijd uitleg gaf waarom ik iets wel of niet deed. Als hij iets meebracht om te lezen dan was het belangrijk dat ik het ook las. Zorgvuldigheid is vaak van levensbelang. Door betrouwbaar en zorgvuldig gedrag bouw je vertrouwen op en geef je iemand een fundament waarop hij op eigen benen kan gaan staan en zelfstandig zijn leven kan vervolgen. Dit vraagt het maximale van ons en een groot incasseringsvermogen, behorend bij het charisma wat ieder van ons gegeven is om per moment al het mogelijke te geven. Dit wordt dan ook een wijze van leven. Wat behoort bij de nieuwe mens in Christus.

Deze inspanning vertaalt zich ook in de bereidheid tot het geven van zichzelf voor het welzijn van zijn naaste, boven elk individueel of particulier belang uit (194)

Transcendente liefde van God-met-ons. De naaste is dan niet slechts een menselijk wezen met zijn rechten en fundamentele gelijkheid ten opzichte van allen, maar hij wordt het levende beeld van God de Vader dat vrijgekocht is door het bloed van Jezus Christus en onder de blijvende inwerking van de heilige Geest is gesteld. (196)

d. Algemeen welzijn

Wat vaak gebeurt, is dat de omgeving van iemand die bij ons voor hulp is geweest bemerkt dat deze persoon een positieve verandering heeft doorgemaakt. Op deze wijze komen mensen ook bij ons voor hulp. Zij hebben ervaren dat er iets wezenlijks is gebeurd met deze persoon en dat willen zij voor zichzelf ook. Zo komen er vaak hele gezinnen bij ons. Zo herstelt niet alleen de persoon zelf maar er verandert iets wezenlijks in het contact met anderen. Ook daarin wordt oorzaak en gevolg doorbroken. Van verdeeldheid naar eenheid en verbondenheid. Dit bevordert het algemeen welzijn en dit kan zich op positieve wijze als een olievlek uitbreiden

God is het ultieme doel van zijn schepselen en in geen geval mag het algemeen welzijn worden beroofd van zijn transcendente dimensie, die de historische dimensie overstijgt en ook voltooit (170)

XIII. De fundamentele waarden van de SLK

a. Vrijheid:

De mens kan zich slechts naar het goede keren in de vrijheid die God aan hem geschonken heeft als subliem merkteken van zijn beeld: "God wilde immers de mens 'in handen geven zichzelf te onderwerpen' (Sir. 15, 14), opdat hij uit eigen beweging zijn Schepper zou zoeken en door Hem aan te hangen in vrijheid tot volmaaktheid en geluk zou geraken. De waardigheid van de mens vereist dus, dat hij handelt in welbewuste en vrije keuze, persoonlijk, namelijk van binnen uit bewogen en aangezet, en niet door een blinde innerlijke drift of door louter uiterlijke dwang". (135)

Een belangrijk onderdeel van de hulp is de gewetensvorming. Het is belangrijk dat je eigen wil, die God heeft ingeschapen, in Christus weer bereikbaar wordt. Meestal zit men vast aan bepaalde gevoelens, het is moeilijk om daarvan los te komen. Vaak wordt men als het ware meegenomen door emoties of door dingen van buitenaf en is er niet echt sprake van vrije keus. Als je hiervan los komt, ben je dichter bij het Zelf, en ben je steeds meer in staat om echt vrij te kiezen, in Christus. Naarmate je meer in contact komt met je wezenlijke Zelf komt ook het geweten vrij. Menselijke vrijheid moet worden bevrijd. (143)

b. Rechtvaardigheid:

Volgens de meest klassieke definitie bestaat rechtvaardigheid "in de voortdurende en vaste wil om aan God en de naaste te geven waar ze recht op hebben". (201). Rechtvaardigheid is geen simpele menselijke conventie, omdat wat "rechtvaardig" is niet eerst door de wet wordt bepaald maar door de diepste identiteit van het menselijke wezen (202). De volledige waarheid omtrent de mens maakt het mogelijk om verder te gaan dan een contractualistische visie op rechtvaardigheid — die een beperkte visie is — en om ook voor de rechtvaardigheid de horizon van solidariteit en liefde te openen. " (203)

Wat met name zo bijzonder was aan Koos was dat hij een heel sterk gevoel voor rechtvaardigheid had. Door zijn geschiedenis was dit gevoel van rechtvaardigheid echter verworden tot een te streng oordeel naar de medemens en weinig begrip voor het feit dat ieder mens uit de gebrokenheid komt en weleens fouten maakt. Vaak was zijn conclusie dat hij opzettelijk slecht behandeld werd en was het ook moeilijk voor hem om te vergeven. Hieraan kun je zien dat hetgeen als natuurwet in de mens al aanwezig is versluierd wordt door de erfzonde.

Overall waar hij aannames deed, buiten zichzelf raakte of redeneerde vanuit angst en wantrouwen hebben we hem zachtjesaan steeds meer terug geleid naar de waarheid over zichzelf. Door het erkennen van alle onrecht wat hem is aangedaan kon hij bijvoorbeeld uiteindelijk zelf benoemen dat de wereld mogelijk niet alleen bestaat uit onrecht maar dat hijzelf door zijn geschiedenis zo gevoelig is geworden voor onrecht, dat hij al bij klein onrecht van iemand agressief wordt en de hele mens afwijst.

Door hier steeds met hem over te spreken en elke gebeurtenis samen met Elizabeth in het licht van de waarheid te zetten gingen de scherpe kantjes er steeds meer vanaf. Door de kracht van de Heilige Geest verdween de versluiering en wat dan overblijft, is een gave tot onderscheidend vermogen.

Nu Koos niet alles meer als een persoonlijk afwijzing ervaart (vanuit het gekwetste kind) kan hij op een volwassen wijze ongerechtigheden bij de ander en bij zichzelf herkennen en

benoemen. Er ontstaat dan een verschuiving van “hij doet iets fout” naar “er gaat iets niet goed tussen ons”. Hierdoor kan hij zichzelf en de ander meer in zijn waarde laten. Deze gave maakt hem tot een eerlijk en rechtschapen mens en het maakt hem tot een warme waardevolle kracht bij zijn werk als vrijwilliger.

c. Waarheid:

De natuurwet “is niets anders dan het licht van het intellect dat door God in ons werd ingeblazen. Dankzij deze wet kennen wij wat wij moeten vervullen en wat wij moeten vermijden. Dit licht of deze wet heeft God aan de schepping gegeven”. Het drukt de waardigheid van de persoon uit en legt de basis voor de fundamentele rechten en plichten van de persoon. Deze Goddelijke wet, kan niet worden tenietgedaan door menselijke zondigheid. Zelfs als men ze tot in haar principes ontkent, dan nog kan men de natuurwet zelf niet vernietigen of wegnemen uit het hart van de mensen. (140,141,142)

Toen de waarheid over wat Koos was aangedaan helemaal geborgen was in hem, bij ons en bij God, heeft hij zijn vader en zijn moeder kunnen vergeven, heeft hij zijn ex-vrouw om vergeving gevraagd en is hij te biecht gegaan voor wat er verkeerd was gegaan in zijn leven. Koos bezoekt nu een geloofsgemeenschap, leest de Bijbel en komt vaker in contact met mensen die meer bij zijn rechtschapenheid passen en waarbij de vriendschap wederzijds is. Daarnaast doet hij vrijwilligerswerk voor hulpbehoevende medemensen. Ook helpt hij mensen bij klussen, maar niet meer bij mensen die misbruik van hem maken. Als iemand langzaam herstelt en de erfzonde afbreekt wordt het mogelijk om tot een diepere aanvaarding van het leven te komen met zijn beperkingen en vruchten. Dan kan hij in vrijheid kiezen voor een gewetensvol leven met ware zorg en verantwoordelijkheid voor zichzelf en voor zijn medemens. Wat al op eigen wijze ingeschapen is.

d. Liefde:

De waarden van waarachtigheid, rechtvaardigheid en vrijheid worden geboren en ontwikkelen zich vanuit de innerlijke bron van de liefde. (205)

“Geliefden, als God ons zo heeft liefgehad, moeten ook wij elkaar liefhebben. Nooit heeft iemand God gezien, maar als wij elkaar liefhebben, woont God in ons, en is zijn liefde in ons volmaakt geworden” (1 Joh. 4, 11-12).

Het gebod van wederzijdse liefde, die de levenswet is van het Godsvolk, moet alle menselijke relaties in de maatschappij en de politiek inspireren, zuiveren en verheffen.

“Mens zijn betekent geroepen zijn tot inter-persoonlijke gemeenschap”

Dit hoogste model van eenheid, dat een weerspiegeling is van het innerlijke leven van God die één is in drie Personen, is het model dat wij, christenen, aanduiden met het woord ‘communio’ (33)

Communio: Om dit werk te kunnen doen is het in eerste instantie belangrijk om je als begeleider geleid, geliefd en geborgen te weten door en in de heilige Drievuldigheid. Hiervoor hebben wij eerst zelf deze weg samen met het charisma van Elizabeth mogen gaan. Van daaruit is het mogelijk geworden om de ander vanuit de plek van de naaste met liefde te kunnen begeleiden. Het gaat nooit om de verstikkende of kleinmakende naastenliefde maar het gaat er altijd om dat je bij de ander probeert aan te sluiten en om wat de Geest je geeft, wat de ander vrij kan maken om weer op te staan en te verrijzen in Christus. ‘Gij zult God beminnen met geheel uw hart, geheel uw ziel en geheel uw verstand’ en ‘Gij zult uw naaste beminnen als uzelf’. Eerst moet de gespletenheid in jezelf hersteld worden in Christus en van daaruit kan ook de relatie met de ander herstellen.

IX. Conclusie

Ik hoop dat ik met dit werkstuk heb kunnen aantonen dat de principes en waarden van de sociale leer van de kerk van grote betekenis zijn voor het herstel van mensen met psychische en sociale problemen als gevolg van de erfzonde.

Wat ik graag onder de aandacht wil brengen is dat in de loop van de geschiedenis de pastorale taken van de kerk voor een groot deel over gegaan zijn in de handen van de wetenschap. Hierdoor zijn wij heel veel te weten gekomen over het menselijk functioneren maar dit is los komen te staan van de gelovige waarden en principes. Hierdoor zijn mensen in geestelijk nood vaak overgeleverd aan een wetenschappelijke reductionistische benadering van hun mens-zijn, is hun menselijke waardigheid in het geding gekomen en wordt hen werkelijke genezing in Christus onthouden.

Het compendium zegt dat "het helpen van de mens op de weg van het heil" het eerste en enige doel is van de sociale leer van de kerk.(69)

In het compendium en in "Caritas in veritate" wordt veel gesproken over de nood van mensen in ontwikkelingslanden maar ik denk dat er voor de kerk ook een grote opdracht ligt om een antwoord te geven op de grote psychische nood waarin heel veel mensen als gevolg van de erfzonde verkeren. De grenzen van de wetenschappelijke oplossingen zijn in zicht. De mens zoekt naar wezenlijke antwoorden die alleen in het geloof gegeven kunnen worden. Het valt ons op dat onze hulp een soort eindpunt vormt van alle hulp die al is gegeven. De mensen zeggen het steeds vaker: "Ik heb van alles geprobeerd in de hulpverlening, ik ben een eind gekomen, maar er is nog een stuk waar ik niet bij kan". Of: 'Ik heb vele manieren van hulp geprobeerd, maar tot nu toe heb ik me nog niet zo geholpen en geheeld gevoeld. De mensen die bij ons voor hulp komen, zijn niet zelden aan het eind van hun Latijn, de weg volledig kwijt, of zo verschrikkelijk moe van het zoeken naar de juiste hulp. Het zou fijn zijn als alle mensen gaan weten dat het ten diepste gaat om de verlossing van de erfzonde, dat Christus en Maria de weg tot deze verlossing zijn en dat wij in Hem tot ware naasten kunnen uitgroeien in Geloof Hoop en Liefde.

"De Kerk, die deelt in de vreugde en de hoop van de mensen, in hun angsten en verdriet, is solidair met elke man en vrouw op elke plaats en in elke tijd, om hun het goede nieuws van het koninkrijk van God te brengen, dat met Jezus Christus is gekomen en onder hen blijft. Zij is, onder de mensen en in de wereld, het sacrament van Gods liefde en daarom ook van de meest schitterende hoop, die elke menselijke bevrijding en vooruitgang inspireert en ondersteunt."(60)

